

Cuvânt-înainte

Liber Amicorum prof. univ. dr. Emilia MIHAI

Doamna profesor Emilia Mihai a împlinit, în 6 iulie 2019, 65 de ani. Sub acțiunea rigurilor normative ale sistemului universitar românesc, acest moment a ajuns să marcheze despărțirea dintre o facultate și profesorul aniversat. Una dintre formele de temperare, și chiar de dezavuare a acestei rupturi „automate” sunt volumele *Liber Amicorum* reunind texte semnate de colegi și colaboratori ai celui omagiat, prin care este recunoscută contribuția sa științifică și este (re)confirmat faptul că mai importante decât raporturile instituționale sunt relațiile dintre oameni, construite în timp și făcute să dureze o viață.

Volumul de față este un număr special al *Analelor Universității de Vest din Timișoara – Seria Drept* dedicat doamnei profesor Emilia Mihai la această aniversare și destinat să sublinieze contribuția sa esențială la profilarea Facultății de Drept din Timișoara ca una dintre școlile de drept importante ale României contemporane.

Doamna profesor Emilia Mihai este, de două decenii, marca recunoscută a Facultății de Drept din Timișoara în domeniile dreptului concurenței și dreptului consumului, la a căror dezvoltare în România aportul domniei sale a fost de primă însemnătate. Este suficient să fie amintite câteva dintre cărțile și articolele care reprezintă repere doctrinale incontestabile: *Dreptul concurenței*, Editura All Beck, București, 2004; *Concurența economică: libertate și constrângere juridică*, Editura Lumina Lex, București, 2004; *Lecții de dreptul consumului*, Editura Mirton, Timișoara, 2007; *Ajutoare de stat și politici publice europene*, Editura C.H. Beck, București, 2008; *Controlul concentrărilor în dreptul comunitar. Studiu teoretic și practic (I)*, în Revista de Drept Comercial nr. 11/2002; *Controlul concentrărilor în dreptul comunitar. Studiu teoretic și practic (II)*, în Revista de Drept Comercial nr. 12/2002; *Câteva considerații privind art. 7 din Legea nr. 21/1996 a concurenței*, în Curierul Judiciar nr. 11-12/2004; *Despre raportul juridic de concurență*, în Curierul Judiciar nr. 1/2005 (scris în coautorat cu profesorul Gheorghe Mihai); *Despre contractul de vânzare a serviciilor turistice*, în Pandectele Române nr. 5/2007; *Clauzele abuzive sau avatarul consumerist al echilibrului contractual*, în Pandectele Române nr. 10/2007; *Despre contractul de credit pentru consum (I)*, în Curierul Judiciar nr. 10/2007; *Despre contractul de credit pentru consum (II)*, în Curierul Judiciar nr. 11/2007; *Despre contractul de credit pentru consum (III)*, în Curierul Judiciar nr. 12/2007; *Contractul de credit pentru consum în viziunea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 50/2010*, în Revista Română de Drept al Afacerilor nr. 5/2012; *Principiul echilibrului contractual în noul Cod civil și în dreptul consumului*, în Pandectele Române nr. 1/2013; *Class action și clauzele abuzive*, în Revista Română de Drept al Afacerilor nr. 7/2013.

Gestul de a-i oferi doamnei profesor Emilia Mihai acest semn al continuității apartenenței sale la comunitatea academică a Facultății de Drept din Timișoara îmi oferă ocazia să reafirm afecțiunea și aprecierea acestei comunități pentru domnia sa și să reînnoiesc gândurile bune și urările cordiale pe care i le-am transmis la aniversare: „La mulți ani, cu sănătate și pace, doamnă profesor Emilia Mihai!”

Prof. univ. dr. **Lucian Bercea**
Decanul Facultății de Drept
Universitatea de Vest din Timișoara

I. STUDII. ARTICOLE. COMENTARII

Secțiunea de Drept privat

Consimțământul consumatorului la prelucrarea datelor personale în contractele *business to consumer* – condiția consimțământului granular

Consumer's consent to the processing of personal data in business to consumer contracts – the requirement of granular consent

Lect. univ. dr. **Juanita GOICOVICI***
Universitatea Babeș-Bolyai Cluj-Napoca
Facultatea de Drept

Abstract

The article emphasises the prerequisites of the granular consent in business to consumer contracts, as a ground for the legitimacy of the personal data collecting and processing. The central points of the discussion are represented by the dispositions of article 5 par. (1) (b) of the Regulation (EU) 2016/679, imposing supplementary requirements for the validity of the concerned person's consent, which mentions that the consent should be collected for specified, explicit and legitimate purposes and not further processed in a manner incompatible with those initial purposes. In business to consumer contracts, in the hypotheses in which the data subject's consent is given in the context of a written declaration which also concerns other contractual matters, the request for consent to data processing must be presented in a manner which is clearly distinguishable from the other contractual matters, in an intelligible and easily accessible form even for a profane consumer, using clear and plain language, while avoiding technical jargon.

Keywords: *personal data; consumer; business to consumer contracts; granular consent; Regulation (EU) 2016/679*

Rezumat

Studiul tratează problematica cerinței consimțământului granular, ca temei al prelucrării datelor cu caracter personal ale consumatorilor și ca fundament al legitimității colectării acestor date de către profesioniștii serviciilor și comerțului. Punctul central îl reprezintă dispozițiile art. 5 par. (1) lit. (b) din Regulamentul (UE) 2016/679, care impune exigențe suplimentare privind maniera de colectare a datelor personale, specificând faptul că aceste date pot fi colectate în scopuri determinate, explicite și legitime, fără a putea fi prelucrate într-un mod incompatibil cu aceste scopuri. Vom

* jgoicovici@yahoo.com.

aborda exigențele specifice care decurg pentru operatorii de date personale în cazul în care prelucrarea se bazează pe consimțământul consumatorului. În cazul în care consimțământul la prelucrarea datelor personale este dat în contextul unei declarații care se referă și la alte aspecte contractuale, solicitarea trebuie prezentată într-o formă inteligibilă pentru consumatorul profan, utilizând un limbaj clar, cu evitarea jargonului tehnic.

Cuvinte-cheie: date cu caracter personal; consumator; contracte încheiate cu profesioniștii; consimțământ granular; Regulamentul (U.E.) 2016/679

1. Observații introductive

Abisal și provocator, subiectul consimțământului consumatorilor la prelucrarea datelor personale continuă să genereze controverse, îndeosebi din perspectiva detalierii scopurilor și a operațiunilor vizate de operatorul de date cu caracter personal. După cum a subliniat d-na profesor Emilia Mihai, în materia obligației profesioniștilor de informare a consumatorilor pot fi distinse trei reguli cardinale¹: principiul complitudinii, care impune ca informațiile furnizate să fie complete, fără omiterea informațiilor esențiale; principiul caracterului inteligibil al informației, care impune o formă comprehensibilă² de furnizare a informațiilor către consumator; principiul loialității, din care decurge condiția corectitudinii informațiilor furnizate, ca element al loialității contractuale³. Acest „trepied” pe care este așezată obligația de informare a profesioniștilor⁴ în contractele *business to consumer* poate fi regăsit⁵, cu contururi mai mult sau mai puțin reliefate și în materia prelucrării⁶

¹ A se vedea E. Mihai, *Principiile care guvernează obligația de informare în dreptul consumului*, în *Analele Universității de Vest din Timișoara. Seria Drept* nr. 2/2011, p. 87.

² *Idem*, p. 88.

³ *Idem*, p. 89.

⁴ *Idem*, p. 90.

⁵ L. Tigelaar, *How to Sanction a Breach of Information Duties of the Consumer Rights Directive?*, în *European Review of Private Law*, vol. 27, nr. 1/2019, p. 27-57; M. Schaub, *How to Make the Best of Mandatory Information Requirements in Consumer Law*, în *European Review of Private Law*, vol. 25, nr. 1/2017, p. 25-44; M. J. Sorensen, *In the Name of Effective Consumer Protection and Public Policy*, în *European Review of Private Law*, vol. 24, nr. 5/2016, p. 791-822.

⁶ Ca regulă generală, dispozițiile Regulamentului (UE) 2016/679 din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE se aplică datelor referitoare la o persoană fizică identificată (a) sau identificabilă (b). Sub incidența dispozițiilor acestui regulament intră și datele cu caracter personal care au fost supuse pseudonimizării și care ar putea fi atribuite unei persoane fizice prin utilizarea de informații suplimentare, întrucât acestea sunt considerate date referitoare la o persoană fizică *identificabilă*. Menționăm că, pentru a se determina dacă o persoană fizică este *identificabilă*, pot fi luate în considerare toate mijloacele pe care, în mod rezonabil, le-ar putea utiliza fie operatorul de date personale, fie o altă persoană, în scopul identificării, în mod direct sau indirect, a persoanei fizice respective. La polul opus se situează datele anonimizate, astfel încât persoana vizată nu este sau nu mai este identificabilă. Prin urmare, dispozițiile Regulamentului (UE) 2016/679 nu se aplică prelucrării unor astfel de informații anonime, inclusiv în cazul în care acestea sunt utilizate în scopuri statistice sau de cercetare.

datelor cu caracter personal ale consumatorilor⁷. Afacerile profesioniștilor devin *data-centric*⁸ și, implicit, *data-dependente*⁹, iar prin consacrarea unei accepțiuni vaste a noțiunii de date cu caracter personal se produce o veritabilă „juridicizare” a tuturor elementelor personalității, în exprimarea profesorului Valeriu Stoica, ceea ce va avea reverberații semnificative asupra accepțiunii pe care noțiunea de persoană fizică o îmbracă în dreptul contemporan¹⁰.

Provocările aduse de dispozițiile Regulamentului (U.E.) nr. 679 din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal sub aspectul cerinței consimțământului¹¹ granular al consumatorului sunt în mare parte aceleași cu cele aplicabile în celelalte situații în care are loc prelucrarea datelor cu caracter personal, independent de existența sau inexistența calității de consumator a persoanei vizate. Pentru definirea nivelului de protecție, alegerea standardului consumatorului mediu este decisivă, întrucât acest standard servește ca reper *in abstracto* într-un inevitabil test de proporționalitate¹², astfel încât un consumator concret poate beneficia de protecția juridică numai în măsura în care „consumatorul mediu” ar avea nevoie de respectivul nivel de protecție, după cum în mod just s-a subliniat¹³. Există, însă, în cuprinsul Regulamentului (UE) 2016/679 și dispoziții speciale care i-ar putea viza doar pe consumatori, cum ar fi cazul dispozițiilor art. 21 din Regulamentul (UE) 2016/679, privind dreptul de a se opune prelucrării datelor în temeiul art. 6 alin. (1) lit. (e) și (f) sau al art. 6 alin. (1), inclusiv pentru crearea de profiluri pe baza respectivelor date colectate sau în scopul *marketingului* personalizat. Ca urmare a exercitării dreptului de opoziție al consumatorului, operatorul de date personale trebuie să înceteze prelucrarea acestor date, cu excepția cazului în care operatorul demonstrează că are „motive legitime și imperioase care justifică prelucrarea și care prevalează asupra intereselor, drepturilor și libertăților persoanei vizate sau că scopul prelucrării vizează constatarea, exercitarea sau

⁷ V. Robertson, „*excessive data collection: Privacy considerations and abuse of dominance in the era of big data*”, în *Common Market Law Review*, vol. 57, nr. 1/2020, p. 161-190; E. Tjong Tjin Tai, *Data ownership and consumer protection*, în *Journal of European Consumer and Market Law*, vol. 7, nr. 4/2018, p. 136-140; K. Pormeister, *Informed consent to sensitive personal data processing for the performance of digital consumer contracts*, în *Journal of European Consumer and Market Law*, vol. 6, nr. 1/2017, p. 17-23; P. Rott, *Data protection law as consumer law – How consumer organisations can contribute to the enforcement of data protection law*, în *Journal of European Consumer and Market Law*, vol. 6, nr. 3/2017, p. 113-119.

⁸ L. Bercea, *Standardul consumatorului mediu și consimțământul pentru prelucrarea datelor*, în *Revista română de drept privat* nr. 1/2018, V. Stoica (coord.), *Drepturile personalității și protecția datelor cu caracter personal*, p. 27.

⁹ *Ibidem*.

¹⁰ V. Stoica, *Ce sunt datele cu caracter personal?*, în *Revista română de drept privat* nr. 1/2018, V. Stoica (coord.), *Drepturile personalității și protecția datelor cu caracter personal*, p. 217.

¹¹ O definiție a noțiunii de consimțământ valabil la prelucrarea datelor personale o oferă textul art. 4 par. (11) din Regulamentul (UE) 2016/679, conform căruia consimțământul persoanei vizate „înseamnă orice manifestare de voință liberă, specifică, informată și lipsită de ambiguitate a persoanei vizate prin care aceasta acceptă, printr-o declarație sau printr-o acțiune fără echivoc, ca datele cu caracter personal care o privesc să fie prelucrate”.

¹² L. Bercea, *op. cit.*, p. 29.

¹³ *Ibidem*.

apărarea unui drept de-al său în instanță”. Utilizarea datelor colectate în scopul derulării unor operațiuni de *marketing* direct către potențialii consumatori este vizată de dispoziții speciale în textul art. 21 din RGDP. Astfel, după cum vom avea prilejul să observăm în paginile care urmează, în situațiile când prelucrarea datelor cu caracter personal ale consumatorului are ca scop *marketingul* direct, persoana vizată are dreptul de a se opune în orice moment prelucrării în acest scop a datelor cu caracter personal care o privesc¹⁴, inclusiv creării de profiluri, în măsura în care este legată de operațiunile de *marketing* direct. Menționăm că, în cazul în care consumatorul se opune prelucrării în scopul *marketingului* direct, datele cu caracter personal nu mai pot fi prelucrate în acest scop.

Ne vom concentra analiza, în paragrafele următoare, asupra exigențelor impuse prin dispozițiile Regulamentul (U.E.) nr. 679 din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal sub aspectul cerinței consimțământului granular al consumatorului, din perspectiva „stratificării” scopurilor prelucrării datelor personale (a) și a „stratificării” consimțământului pentru fiecare tip de operațiune de prelucrare a datelor (b).

2. Colectarea datelor personale ale consumatorilor în scopuri determinate secvențial

2.1. Limitări legate de secvențierea scopurilor prelucrării. În situațiile în care colectarea și prelucrarea datelor personale se bazează pe existența consimțământului consumatorului, „stratificarea” scopurilor prelucrării¹⁵ datelor personale, cât și „stratificarea” consimțământului pentru fiecare tip de operațiune de prelucrare în parte reprezintă cerințe speciale care decurg din condiția consimțământului granular, motiv pentru care nu va fi valabil un consimțământ solicitat în termeni generali, „pentru orice operațiune de prelucrare a datelor personale” sau pentru așa-numitele „scopuri ce țin de executarea contractului”, fără o enunțare explicită și distinctă a fiecăruia dintre scopurile prelucrării datelor (așa-numita „secvențiere a scopurilor prelucrării”).

După cum s-a subliniat în Ghidul elaborat de Comitetul European pentru Protecția Datelor (CEPD, cunoscut anterior sub denumirea de Grupul de lucru Articol 29)¹⁶, datele

¹⁴ C. Jugastru, *Reforma europeană în materia datelor cu caracter personal. Regulamentul (UE) 2016/679 (I)*, în *Dreptul* nr. 6/2017, p. 12-14.

¹⁵ După cum în mod just s-a subliniat, este evidentă tendința de „convergență” a dreptului persoanei la viață privată (a) și a dreptului persoanei vizate la protecția datelor sale cu caracter personal (b), pe de altă parte, justificată prin faptul că mecanismele de protecție a datelor personale respectă dezideratul prezervării vieții private, funcționând inclusiv ca fundament pentru o suită de drepturi concrete, precum dreptul de control asupra datelor sale personale, dreptul de acces la datele personale furnizate operatorilor, dreptul de opoziție la prelucrarea datelor personale, dreptul de retragere a consimțământului la prelucrarea datelor, dreptul la portabilitatea datelor personale. Pentru detalii, a se vedea D. Chirică, *Bazele de date personale, obiect al convențiilor oneroase încheiate de către operatorii de date*, în *Revista română de drept privat* nr. 1/2018, V. Stoica (coord.), *Drepturile personalității și protecția datelor cu caracter personal*, p. 81-82.

¹⁶ După intrarea în vigoare a Regulamentului General 2016/679 privind Protecția Datelor cu Caracter Personal, care a înlocuit Directiva privind Protecția Datelor cu Caracter Personal, s-a schimbat atât titulatura, cât și conținutul prerogativelor Grupului de Lucru Articol 29 în sensul augmentării importanței acestuia. Grupul de Lucru Articol 29 (în prezent, Comitetul European pentru Protecția Datelor – CEPD) este un organism

personale pot fi colectate în scopuri determinate, explicite și legitime, fără a putea fi prelucrate ulterior într-un mod incompatibil cu aceste scopuri. În alți termeni, în calitate de operator / împuternicit al operatorului de date personale, agenții economici trebuie să se asigure că oferă persoanelor vizate, în mesajul informativ prezentat la momentul colectării datelor lor personale, o trecere în revistă punctuală și secvențială¹⁷ a scopurilor pentru care colectează fiecare categorie¹⁸ de date personale (i) și că nu modifică pe parcurs¹⁹ scopul / scopurile pentru care au fost colectate inițial datele, fără informarea prealabilă²⁰ a persoanelor vizate și fără parcurgerea tuturor pașilor tranzitorii necesari pentru obținerea consimțământului²¹ consumatorului, atunci când este cazul (ori de câte

consultativ creat în 1996 din reprezentanți ai Autorităților de Supraveghere ai statelor membre UE, alături de care mai sunt reprezentate Autoritatea Europeană de Supraveghere a Protecției Datelor, precum și Comisia Europeană. Denumirea inițială a fost consacrată pornind de la faptul că structura și scopul său au fost create prin aplicarea Articolului 29 al Directivei privind Protecția Datelor Personale. Inițial, Grupul de Lucru Articol 29 a putut oferi consultanță Statelor UE cu privire la implementarea legislației privind protecția datelor personale; de asemenea, a promovat aplicarea unitară a Directivei privind Protecția Datelor Personale în UE și Zona Economică Europeană; a oferit Comisiei Europene opinii asupra legislației europene în domeniul prelucrării datelor. În prezent, acest organism are în componență reprezentanții fiecărei Autorități de Supraveghere Naționale (APD), precum și ai Autorității Europene pentru Protecția Datelor (AEPD), iar reprezentanții Comisiei Europene participă la reuniunile CEPD fără a avea drept de vot. CEPD este conceput să contribuie la asigurarea aplicării consecvente a Regulamentului (UE) 2016/679 privind protecția datelor cu caracter personal la nivelul statelor-membre U.E. și va depune eforturi pentru a asigura cooperarea eficientă între APD-urile naționale. În plus, nu numai că va publica orientări privind interpretarea conceptelor principale ale Regulamentului 2016/679, dar va fi solicitat și să ia decizii obligatorii în cazul unor litigii privind prelucrarea transfrontalieră a datelor personale, asigurând astfel o aplicare uniformă a normelor U.E. pentru a evita tratarea diferită a aceluiași tip de cazistică în diferite jurisdicții.

¹⁷ P. Rott, *Data protection law as consumer law – How consumer organisations can contribute to the enforcement of data protection law*, cit. supra, p. 116.

¹⁸ *Idem*, p. 117.

¹⁹ *Idem*, p. 118.

²⁰ *Ibidem*.

²¹ Consimțământul reprezintă unul dintre cele șase temeuri de legalitate pe care poate fi fondată prelucrarea datelor cu caracter personal, astfel cum sunt aceste temeuri enumerate în cuprinsul art. 6 din Regulamentul (UE) 2016/679 (celelalte cinci posibile temeuri referindu-se la: (b) prelucrarea necesară pentru executarea unui contract la care persoana vizată este parte sau pentru a face demersuri la cererea persoanei vizate înainte de încheierea unui contract; (c) prelucrarea necesară în vederea îndeplinirii unei obligații legale care îi revine operatorului; (d) prelucrarea necesară pentru a proteja interesele vitale ale persoanei vizate sau ale altei persoane fizice; (e) prelucrarea necesară pentru îndeplinirea unei sarcini care servește unui interes public sau care rezultă din exercitarea autorității publice cu care este investit operatorul; (f) prelucrarea necesară în scopul intereselor legitime urmărite de operator sau de o parte terță, cu excepția cazului în care prevalează interesele sau drepturile și libertățile fundamentale ale persoanei vizate, care necesită protejarea datelor cu caracter personal, în special atunci când persoana vizată este un copil).

În măsura în care inițiază activități sau operațiuni care presupun prelucrarea de date cu caracter personal, operatorul de date trebuie întotdeauna să evalueze în ce măsură consimțământul persoanei vizate (independent de calitatea de consumator a acesteia) reprezintă sau nu temeiul legal adecvat pentru prelucrarea datelor personale colectate, în caz contrar fiind indispensabilă identificarea altui temei legal. După cum s-a subliniat, în contractele *business to consumer*, consimțământul consumatorului poate reprezenta temeiul juridic adecvat doar în situațiile în care persoanei vizate i s-a acordat controlul și posibilitatea alegerii reale și efective între acceptarea sau respingerea termenilor conferiți de către operatorul de date, iar eventuala

ori este nevoie să obțină consimțământul persoanei vizate pentru noul scop al prelucrării datelor)²². Simpla disparitate între scopurile enunțate la momentul colectării datelor personale și scopurile reale²³ ale prelucrării acestor date poate justifica angajarea răspunderii civile a operatorului de date, în situațiile în care prelucrarea datelor a avut ca temei legitim consimțământul consumatorului²⁴.

2.2. Absența efectului eluziv asupra răspunderii civile. Normele Regulamentului (U.E.) nr. 679 din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal care reglementează răspunderea civilă a operatorilor de date personale și a împuterniciților acestora nu înlătură incidența dispozițiilor din dreptul național privind răspunderea civilă pentru prejudiciul creat altuia, neavând efect eluziv asupra normelor din dreptul intern privind răspunderea civilă, aspect creionat și în textul considerentului 146 din regulamentul european²⁵. Reamintim, în acest context, că normele Regulamentului (UE) 2016/679 generează un efect dual, atât orizontal, întrucât aceste norme pot fi invocate de către persoanele vizate în mod direct față de alte persoane fizice / juridice, cât și un efect vertical, decurgând din „calitatea de drept primar a normelor” Regulamentului General privind prelucrarea datelor cu caracter personal²⁶.

2.3. Dreptul potestativ al consumatorului de retragere a consimțământului la prelucrarea datelor. Consimțământul emis de consumator pentru prelucrarea datelor sale cu caracter personal poate fi retras în orice moment, fără aplicarea de penalități, fără alte sancțiuni, în mod discreționar, fără limite ținând de motivele retractării. Ca regulă generală, exercitarea dreptului de retractare a consimțământului trebuie să poată avea loc într-o manieră la fel de facilă ca cea în care a fost solicitat consimțământul acestuia de către operatorul de date. Precizăm că retragerea consimțământului privind prelucrarea datelor personale poate fi, la rândul său, secvențială, putând viza unul sau mai multe dintre scopurile prelucrării enunțate inițial, cu menținerea consimțământului pentru unul sau mai multe dintre aceste scopuri, în funcție de decizia consumatorului. Tot astfel, secvențializarea retragerii consimțământului poate viza toate operațiunile de prelucrare a

respingere a opțiunilor de prelucrare a datelor sale personale să nu aducă acestor consumatori niciun prejudiciu (fără aplicarea de penalități). A se vedea V. Robertson, *op. cit.*, p. 168.

²² K. Pormeister, *Informed consent to sensitive personal data processing for the performance of digital consumer contracts*, *cit. supra*, p. 21.

²³ Menționăm că, dacă scopul prelucrării datelor personal pentru care s-a obținut acordul inițial al consumatorului nu a fost acela al *marketing*-ului direct, al *marketing*-ului personalizat sau al creării de profiluri pentru preferințele potențialilor cumpărători, un nou consimțământ al consumatorului va trebui să fie solicitat pentru ca prelucrarea ulterioară a datelor personale în scopul creării de profiluri / *marketing* direct să poată avea un temei legitim.

²⁴ V. Robertson, *op. cit.*, p. 172.

²⁵ A se vedea, pentru dezvoltări, I.-F. Popa, *Impactul Regulamentului privind protecția datelor cu caracter personal asupra răspunderii civile*, în Revista română de drept privat nr. 1/2018, V. Stoica (coord.), *Drepturile personalității și protecția datelor cu caracter personal*, p. 160-162.

²⁶ *Idem*, p. 157.

datelor la care a consimțit inițial consumatorul, operațiuni multiple sau, după caz, doar una din categoriile de operațiuni pentru care a existat acordul inițial al consumatorului (de exemplu, își poate retrage ulterior acordul pentru prelucrarea datelor sale personale în scopuri de *marketing* direct, menținând, dacă dorește, consimțământul la colectarea și prelucrarea datelor în scopul realizării de statistici). De asemenea, potrivit dispozițiilor art. 21 din Regulamentul (UE) 2016/679, în orice moment, persoana vizată are dreptul de a se opune prelucrării datelor sale în temeiul art. 6 alin. (1) lit. (e) și (f) sau al art. 6 alin. (1), putându-se opune inclusiv creării de profiluri pe baza respectivelor date colectate. Ca urmare a exercitării dreptului de opoziție al consumatorului²⁷, operatorul de date personale trebuie să înceteze prelucrarea acestor date²⁸, cu excepția cazului în care operatorul demonstrează că are motive legitime și imperioase care justifică prelucrarea și care prevalează asupra intereselor, drepturilor și libertăților persoanei vizate²⁹ sau că scopul prelucrării vizează constatarea, exercitarea sau apărarea unui drept de-al său în instanță. Pe de altă parte, în situațiile când prelucrarea datelor cu caracter personal ale consumatorului are ca scop *marketingul* direct, persoana vizată are dreptul de a se opune în orice moment prelucrării în acest scop a datelor cu caracter personal care o privesc, inclusiv creării de profiluri³⁰, în măsura în care este legată de operațiunile de *marketing* direct. Menționăm că, în cazul în care consumatorul se opune prelucrării în scopul *marketingului* direct, datele cu caracter personal nu mai pot fi prelucrate în acest scop. În ipotezele în care prelucrarea datelor cu caracter personal în scopuri de *marketing* direct este menționată într-o clauză-standard, în măsura în care această clauză „condiționează încheierea contractului de exprimarea consimțământului la permisiunea viitoare de utilizare a datelor cu caracter personal în vederea punerii în practică a *marketing*-ului îndreptat către persoana vizată, atunci o asemenea clauză trebuie considerată abuzivă sau direct invalidă”³¹, soluție justificată, după cum în mod corect subliniază autorul citat, prin „lipsa probabilă de transparență și crearea unui dezechilibru imediat între drepturile și obligațiile părților, în defavoarea consumatorului”³².

2.4. Consimțământul consumatorului la prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal și profiling-ul automat. Dreptul persoanei vizate de a nu face obiectul

²⁷ P. Rott, *op. cit.*, p. 117-118.

²⁸ *Ibidem*.

²⁹ După cum s-a evidențiat, operatorii de date personale le pot cesiona contra cost altor operatori, întrucât „valorificarea oneroasă a bazelor de date personale nu este interzisă, în principiu, dar nu se poate realiza decât cu respectarea strictă a următoarelor reguli: datele să fi fost obținute cu consimțământul persoanelor vizate; prelucrarea să se facă cu respectarea condițiilor prevăzute de lege; înstrăinarea să se facă în mod transparent, cu consimțământul persoanei vizate; consimțământul respectiv să fie dat în cunoștință de cauză, adică persoana vizată să fi fost informată atât asupra operațiunii în sine, cât și asupra eventualelor consecințe ale acesteia.”: D. Chirică, *Bazele de date personale, obiect al convențiilor oneroase încheiate de către operatorii de date, cit. supra*, p. 86.

³⁰ *Idem*, p. 119.

³¹ I.-F. Popa, *Impactul Regulamentului privind protecția datelor cu caracter personal asupra răspunderii civile, cit. supra*, p. 165.

³² *Ibidem*.